



## ПЕРСПЕКТИВНИЙ ВИГЛЯД ДНІПРЕЛЬСТАНУ



№9

Правління Дніпрельстану:

ціна 15 коп.

Т.Т. Вікторов, Квірінг, Александров, Вінгер.

ВНИМАНИЮ УЕЗЖАЮЩИХ!

## СПЕЦИАЛЬНАЯ УПАКОВКА

мебели, пианино, зеркал, посуды машин и разных инструментов, там-же ящики для посылок. Мастерская нигде не переходила и находится там-же

Прошу запомнить адрес

— ПОД —  
УНИВЕРСИТЕТСКОЙ ГОРКОМ

### Г. А. ТОРУБАРОВ

ВСЕМ! ВСЕМ! ВСЕМ!

Где можно приобрести радио-аппарат по последней загр. системе?

Где можно заказать установку антенны?

Где можно исправить радио-аппаратуру?

Где можно заказать громкоговорящ. устан. для клубов и сельбудынок?

ТОЛЬКО в МАСТЕРСКОЙ  
**РАДИО-ТЕХНИКА**

ул. Свердлова № 36, С. М. ШАХНИС  
Иногородним высылается по получении 25%. Допускается рассрочка платежа

## РАСПРОДАЖА НОВЫЙ ПАССАЖ В МАГАЗИНЕ „МАРС“

Белья, шарфов, сумок, портфелей, кашив, перчаток, чулок и проч., галантерей. Военные и гражданские значки.

1-я ХАРЬКОВСКАЯ АРТЕЛЬ  
ИНВАЛИДОВ

## ИНВАЛИД-МЕХАНИК

Доводит до всеобщего сведения всех учреждений, что мастерские по ремонту пишущих „ТЭН“ — ВУ И КО машин перешли в наше ведение, а по сему просьба ко всем учреждениям с заказами

на ремонт пишущих машин, арифмометров и наблюдению обращаться по адресу ул. 1-го Мая № 1, телеф. 15—29. Выполнение срочное, добросовестное и аккуратное.

ПРАВЛЕНИЕ.

## НАСТРОЙЩИК

### П. МАРЧЕК

::РЕМОНТ::

## НАСТРОЙКА

Рыбная ул. 24 кв. 6.

ТРУДКОЛЕКТИВ  
ХАРКІВСЬКОГО

## КОМБОРОТЬБЕЗУ

Харків, вул. Вільної Академії, № 5

ШТУЧНІ КВІТИ:

Декоративні, до капелюхів жіночого убрання, листя і тичинки. Дашки до лямп-шовкові й паперові. Шиття жіночого убрання по найновіших фасонах.

Ціни фабричні

## ПОЛЕЗНЫЕ ПОДАРКИ

БЮВАРЫ настольные, гранитолевые с блокнотом и книжкой, все цвета 5 руб. ДАМСКИЕ с серебряной набив 7 р. 50 к. Папки для нот грани олевые с золотым тиснением, все цвета 3 р. 50 к. Альбомы для открыток гранитолевые с серебряными набивками в 4 и 3 р. Также же из американского гранитоля от 60 к до 2 руб. Альбомы для стихов от 25 к. до 3 руб. Настольные блокноты гранитолевые с серебряными набивками 2 р 50 к 3 р. и 4 р. 50 к и др. переплетные изделия по самым низким ценам высылает почтой наложен платежом, по получении задатка в 25%. Коопартель „ПРОБ-ЖДЕНИЕ“ — Харьков, Капурская, 12-14 или из магазина в Новом Пассаже) Пересылка за счет заказчика. Прейскурант высылается по первому требованию. Купившему — бесплатно будут оттиснуты золотом инициалы

## ДИВАНЫ, ТАХТЫ, СТУЛЬЯ И МАТРАЦЫ

собственного производства

## продается недорого

Там же прием заказ. и ремонт.

Кр.-Октябрьская (б. Конторская) 42, во дворе Л. Капун.

ТОЛЬКО  
В МЕХАНИЧЕСКОЙ  
МАСТЕРСКОЙ

## „ПОБЕДА“

Ул. Свердлова, 28 (б. Екатеринос.),  
телеф. 43—37

Изготавливаются самые точные  
ФРЕЗЕРНЫЕ, ТОКАРНЫЕ  
и СТРОГАЛЬНЫЕ РАБОТЫ

№ 9  
27-го лютого  
1927 року

# ВСЕСВІТ

ХАРКІВ,  
вулиця Карла  
Лібкнехта № 11

Фундатор В. БЛАКИТНИЙ

## ПРАВЛІННЯ ДНІПРЕЛЬСТАНУ



Проф. Веденєв, інж. Вінтер та інж. Ротерт

В середині лютого Правління Дніпрельстану виїздило на місце будівництва, щоб установити роботи першої черги. Оглянувши план майбутніх основних і допоміжних технічних споруджень, Правління остаточно затвердило проєкт зі змінами, що запропонував інж. Купер.

На весні цього року почнеться будівництво всіх допоміжних підприємств із таким розрахунком, щоб у другій половині року приступити до основних споруджень—греблі, електростанції, шлюзів і нового залізничного містка.

В цьому році на будівництві працюватиме біля 3 тис. робітників. Щоб забезпечити їх житлом, Український уряд передав Дніпрельстанові в с. Кічкас 100 будинків. З 10-го квітня почнеться загальне переселення с. Кічкас на нові участки, а житлові помешкання буде використано будівництвом. Зараз уже приступлено до ремонту будинку та заводських корпусів, що нині не працюють, і їх пристосують під помешкання для робітників.

## НА ВОВКІВ

Оповідання Романа Гуцала

**ТАРАС** Черногуз ішов селом рівний, як дубок. Його чорна кожанка та чорна борода мали однаковий колір—посіріли від наморозу. На лівому плечі жовтій поясе, а на спині мальовничо лежала двостволка, упираючись собачкою в балухаті очі великого зайця, що хлопав довгими, мов живими вухами. Черногуз ішов поважно, зазираючи своїми гострими очима в кожен двір. Здавалося, що йому хотілося всім себе показати з двостволкою та зайцем за плечима.

Ярівчане саме пообідали. Була неділя і сільська біла вулиця з рипучим передріздвяним снігом, білими могилами під тинами та сірими вибоїнами, що помітними кривульками визначалися на загальному білому полотні, почала оживати.

З'явилися на вулиці дівчата, хлопці, чоловіки та молодіці.

Дівчата букетами заперли біля воріт і перелазів у білих кожухах з синими підшивками та кольористими квітками на полах. Вони дзеленькали своїми високими голосами, ворухили важке морозне повітря розсипчастим сміхом.

Черногуз поважно увійшов до себе у двір і зачинив за собою ворота. Натомість коло воріт опинилася жінка в рудій волочковій хустині.

Вулиця грала й переливалася. Це величеське районне село розгубило свої хатки по яругах, підирало одним боком ліс, що чорно-синім крилом розп'явся на захід.

На вулиці прорипіли широкі мужицькі сані, підгедуючи по вибоїнах. На санях сидів дядько з сивою від морозу бородою, а поруч нього, в пелюхатій білій шапці, новопризначений на начальника райміліції тов. Покотило. З-за плечей, над його головою чорніло дві люфи короткого карабіна та мисльської рушниці. За саннями з піднятим животом і довгим носом, обминаючи собак і хлопців, трушкав сухий гончак.

Дряпаючи лапами сніг та заливаючись собачим голосінням вулишні собаки проводили міліційні сані аж до центру села.

Міліційні сані зупинилися коло хати голови Райвику.

\* \* \*

За причітком райвиконкомівського приміщення жив Тарас Черногуз. Жінка, що стояла біля воріт, провела очима постать товариша Покотила і побігла до хати. Вона, мабуть, здогадалася, що це приїхав новий начальник, бо зараз же почала розповідати Черногузові, що дрімав на лежанці, махаючи руками та показуючи в вікно. Потім вони пильно оглянули всю хату, зайшли до другої чистої хати і довго там про щось радилися.

— В такому ділі гарно мати начальство в хаті... Тоді й чорт не підкопається... А тому—прибери кімнату!—сказав Черногуз голосом, що йому не можна було перечити, і вийшов на двір. Коло воріт проходив міліціонер

### 3-я СЕСІЯ ЦВК СРСР



Тов. Калінін з делегатами: Туркменістану (праворуч)—тов. Ула-Атаєв, та Узбекістану

### ПАМ'ЯТНИК ЛЕНІНОВІ В МИКОЛАЇВІ



В день ленінських свят у Миколаїві було відкрито пам'ятника Іллічеві

Прядка. Черногуз покликав його, поманивши своїм товстим пальцем.

— З новим начальством вас!—поважно вклонився Черногуз і подав через перелаз міліціонерові руку.

Міліціонер іще мабуть не знав, що приїхав новий начальник, бо з запитанням повернув своє пухле обличчя.

— Не знаєте?!—Черногуз показав на сані, що стояли на подвір'ї, де жив голова Райвику:—Новий начальник райміліції приїхав... Справді?! Треба зразу помічників донести...—і міліціонер підняв ногу, щоб повернути в вузьку вулицю, але Черногуз ухопив його за рукава:

— Будь ласка... Коли вашому начальникові треба буде квартири—направляйте до мене, аби дайте мені знати. Гарну кімнату маю, прямо на ять. Та ви ж знаєте.

Він прищмокнув, моргнув бровою, кліпнув хитро очима, хлопнув міліціонера по плечі і, поглажуючи чорну бороду нахилив голову.

— Постарайтеся ж!

Черногуз жив заможененько. Колись навіть мусив здерти з хати бляху та вшивати снопами. Цього року знов покрив хату бляхою. Сказати, що він мав багато

## РОДИНА БОТВІНА



Родина розстріляного в Польщі тов. Ботвіна

землі, чи якусь комерцію—не можна. Так собі чоловік умів добренько господарювати на трьох десятинах.

У вільний час ходив на полювання. Приймав, ярівчане завжди його бачили з двостволкою. Ліси тут рясніли далеко, і в селі було багато мисливців. Але Черногуз ні з ким компанії не зводив.

Де-які казали, що він мисливець „дороги“, але доказів не було, а тому сміливі скоро прикусювали язика, коли бачили дебелу постать із чорною бородою в колушанці.

Наближався вечір. Синій зимовий вечір. Дівчата й хлопці вже й забули про сніг, що за ними біг гончак. Чи ж мало ріжного народу їздить до їхнього села?!

Дівчата розбігалися. Хлопці ще швендіали, сопучи:

— Не мов мені ні словечка—  
Нехай буде гречка..

Але вулиця порожніла.

Лише собаки, видимо, згадували про свого глистакуватого родича, бо собачий гавкіт не вгавав.

\* \* \*

Село було бідне. Яруги, що ростинами землю ярівчан, як короста живе тіло, не давали змоги завести правильне господарювання. Та й земля руда, неродюча. Подекуди яри було засаджено лозою. Та здебільшого вони випиналися сіро-рудими голими урвищами. Людність здебільшого жила з того, що нищила на продаж недалеко ліс, варила самогон та дрібно грабіжничала.

Новий начальник районної охорони довго розспідав голові Райвику про красу їхньої місцевості. Надвечір він вийшов на двір і ще, прикладаючи долоню трубочкою до очей, наче бінокля, оглядав похмурі ліси та яруги. Він був завзятий мисливець на зайців і, оглядаючи темні ліси, що чорною шапкою впали на синий небосхил, облизував губи. В перспективі була надія провести вільний час так, як цього бажало його мисливецьке серце: спробувати щастя не лише на зайцях, а й на лисицях та сарнах..

Як людина нежоната, він довго не перебирав квартирами. Коли міліціонер Прядка, цього ж саме вечора привів свого начальника до Черногуза, йому надзвичайно сподобалася кімната з півниками на стінах, сподобався сам Черногуз і хазяйка, що не могла ніяк дивитися рівно, а все кидала очі в бік.

За плату скоро погодилися і через годину Покотило переніс свої немудрі речі, що склалися з невеличкої плетенної корзини, обдраного портфеля та двох рушниць. Гончак вирішив влаштувати в хліву, разом з Черногузовими свиньми. Гончак не хотів туди йти, гнув вужелкою свою спину, але, отримавши по сухому задку черногузового штурхана, мусив лізти в хлів. Черногуз потім, наче прохаючи пробачання, погладив собаку по сухореврій спині і запитав у Покотила:

— Часом не їдейка?!

— Шукає добре зайців.. А що до злодіїв то ще не пробував.

Черногуз щось муркнув, а гончак тим часом нюхав йому колушанку і чхав, дивлячись кап-равими очима в очі своєму хазяїнові.

На новій квартирі Покотило сидів на лаві за міцним дубовим столом і посьорбував гарячий чай. Він добренько\* таки розпарив себе чаєм. Настрій став мирний, лагідний.. З димом цигарковим перед очима пливло окружне місто, бачив кіно, друкарщицю з Оксфінвідділу товаришку Нюсю.. Він пригадував паршиву свою „конуру“, де спав укупі з своїм собакою, слухаючи через стіну чужі родинні драми. Оглядаючи тепер свою велику теплу кімнату, почувачи надзвичайний затишок, Покотило з задоволенням діставав язиком свого підстриженого вуса, відбиваючи „мазурку“ чобітьми на підлозі.

Хіба трішки щеміло за Нюсюю.. Та..

Перед сном він оглядів свого нагана, почистив карабіна та довго оглядав двостволку, клацаючи курком.

Потім ліг спати коло теплої грубки. Скоро й заснув. І снівся йому кучухостий білий заець, що обмивав, наче кішка, лапками свого червоного носика під лозовим кущем..

\* \* \*

Сьогодні ж Покотило побачив, що не так багато буде йому часу для полювання. З поверхового ознайомлення зі справами він зробив висновок, що район розбихацький, бандитський, злодійський.

Справи стосами лежали в шахві. Кожна малювала тяжкі драми в житті людей. Там фігурувало мертве тіло, знайдене в урвищі біля Ярового. Там якийсь громадянин Винокур не говорив, а кривулею писав, що бандити ввіймали його, роздягли, розбули, забрали гроші і в холодну осінню ніч, коли небо ляпало не дощем, а прямо рідкою кригою, гнали дві верстви. Потім один вистрелив.. Він упав, а вони повернулися назад, гадаючи, що він на віки не встане..

Он справа груба, синя.. і там м'ясо і кров.. Кожна справа була кумедно закручена. Людина, що збирала справи, що писала протоколи, наче навмисно поставила собі за мету—як найширше як найжахливіше змалювати людську муку, та на цім і закінчити. Сліди ніби намацувано, а потім гублено, як у глухому лісі вовчі сліди.

Сьогодні ж надійшли заяви, що біля сусіднього села вбито двох селян, що їхали з базару. Відрядивши туди свого помічника для розслідування. Покотило взявся за нову справу. Він довго читав, упиваючись своєрідним стилем якогось міліціонера. Нарешті побачив прізвище Черногуза і протер очі. У вбивстві крамаря Гельфенбейна підозріння падало на його хазяїна, Тараса Черногуза. Почав читати далі і ніби зрадів за рідного батька, коли прочитав посвідку міліціонера Прядки, що Черногуз був тієї ночі вдома.

Приїхали знову з двох сусідніх сел: в одному син заколов батька, в другому цієї ночі вивели коней.

Покотило взявся за голову.

— Це в вас кожного дня так?!

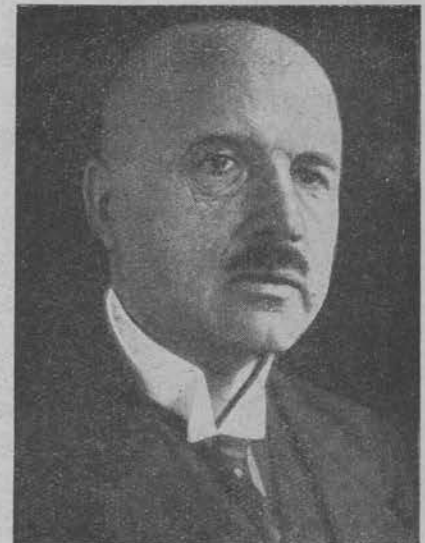
Міліціонер Прядка спокійно кивав головою.

А тут і знову нова делегація—ярівчанські селяне. І до столу при-сунувся рудий дядько.

— Товаришу!— звернувся він, поклавши на стіл червоні пальці з жовтими шишкастими нігтями.

Покотило підвів голову:

— В чім справа?  
—Рятуйте від вовків!



Член нового німецького уряду міністер юстиції і віце-канцлер д-р Хергт

— Рятуйте від вовків!—повторили разом селяне, що стояли за своїм представником...

Тут Покотило пригадав, що коли їхав сюди, то наче вовчі сліди звернули і його увагу. Він зупинив був тоді навіть візника, сам злазив, розглядав, а його гончак, стромляючи носа в сліди, відбігав у бік і нюхав повітря.

Дядько загадково всміхався:

— Так... вовки появились...

Селяне розповіли, що вовки цієї ночі вивели кілька свиней а на Кучугурівці знайшли хлопця, наче з відірваною чи відірваною головою...

— Я сам чув, як виводили—говорив чоловік у „плетьонці“, що в нього теж вивели вовки кабана...

Покотило не знав, за яку справу взятися... Заспокоївши селян, обіцяючи сьогодні щось конкретно зробити, він провів їх аж на двір.

Вернувся до канцелярії. Прядці наказав їхати туди, де син заколов батька, другому ж товаришеві наказав негайно скликати всіх мисливців. Він таємно радів пригоді ярівчанських селян, бо була нагода зробити вовчу облаву. Правда, сумнівні шкрябали... Але він же мисливець... А це ж так цікаво!

Справи з трагедіями живих людей лежали, але вже не хотілося зразу до них повертатися.

— Треба спочатку на вовків... вовків... шепотів він, надягаючи свою пелехату шапку і закриваючи шахву зі справами.

Він вийшов на двір і подався на кінець села, де знайшли хлопця з відірваною головою.

\* \* \*

Вирішено було сьогодні ж зробити засідку. Ніч була темна, коли вони вийшли за село. Крім десяткох ярівчанських селян-мисливців Покотило взяв із собою трьох міліціонерів з гвинтовками.

Перед тим, як йти на засідку, Покотило згадав, що й його хазяїн ходить на полювання. Він зайшов на хазяїнську половину, але там нікого не було. Лише вдивляючись у сутінок хати, він побачив жінку, що дивилася на нього з запічку якийсь блискучими очима з іскорками. Хазяйка скидалася на дику кішку і Покотило почув, що за плечима в нього, по спині, поплазувала сотня мурашок.

— Вибачте...—промовив він:—я думав вашого чоловіка пропрохати йти з нами на вовків... На вовків сьогодні зібралися, полювати хочеться...

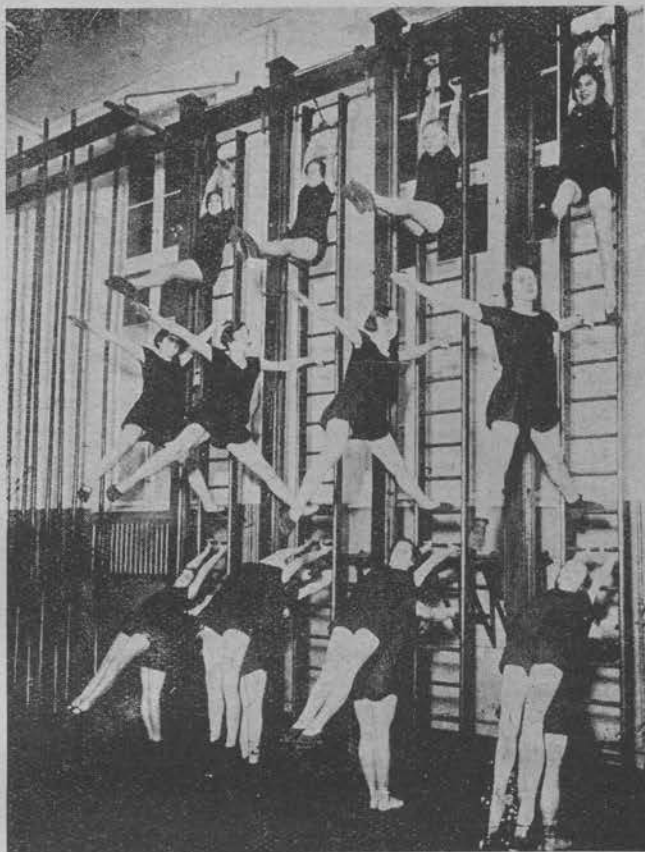
Жінка мовчала, але очі наче спалахнули червоно-синім вогнем. Та вона повернула їх до стіни і стало чорно...

## ШАХОВИЙ ТУРНІР



Світовий чемпіон Капабланка в останніх шахових змаганнях з 25 супротивниками в Нью-Йорку виграв 22 партії, в 3-х мав в нічию

## РОБІТНИЧИЙ СПОРТ ЗА КОРДОНОМ



Гімнастичні вправи дітей робітників у Німеччині

Потім Покотило почув тихо голос:

— Мій уже десь пішов...

Покотило вийшов на двір і весь час у його очах теж ніби спалахували червоно-сині вогники і почував він себе якимось безсило. А серце вистукувало занепокоєння.

Тепер він ішов у великому гурті, що нагадував невеличкий військовий відділ, на розвідку. За кожним чорним силуетом над головою виналася чорна тичка рушниць. Мисливці жартували лясаючи рукавицями, та дивувалися тому, що скільки вони не ходили на полювання—ні разу не бачили вовка.

— Це вони з Волиню набігли!— сказав авторитетно міліціонер Шершун, пригадуючи, що десь читав про це замітку в газетці.

— Вовки переживають вовчу епоху „переселення народів“— спробував сказати оригінально Покотило, але його ніхто не зрозумів.

Покотилів гончак трухикав за ним слідом, дрімаючи. Він опустил гострий ніс і прищуdiv вухо, наче прислухаючись до розмови мисливців.

Вже було видно ліс. Він стояв чорний, суворий. І хто не глянув—зразу чомусь пригадав бандитів.

Всі затихли. І лише було чути рипіння під ногами.

Росташувалися всі на узліссі, де Покотило бачив силу, як йому здавалося, вовчих слідів. Наші мисливці лише знали норони зайця та лисиці. Але хтось запевняв, що вовк неодмінно до села біжить дорогою, а не чистим по-

лем. Покотило пригадав із якогось віршу про вовка, що він виходив на дорогу зі своєю голодною вовчицею, а тому цілком погодився з товаришем.

Ліс був мовчазний. І лише тоді, коли захрякотіли кущі, дряпаючи по кожухах мисливців, сонна ворона зірвалася з верхівлі якогось дерева, раптом злякавши тишу.

Покотило взяв свого гончак на мотузку і присів під кущем. Двохстволка просунула двоє своїх очей через пеньок на дорогу.

Всі вмостилися й притихли. Гончак чомусь рвався з Покотилових рук. На хвилину заспокоювався, облизуючи терпким язиком руку і знову починав шарпати й нищити тихенько по собачому.

Всі мовчки чекали.

Минуло з годину—всі сиділи.

Покотила гріла мислівська нетерплячка, але і він уже почув, як під кожу ом дубіли його ноги. Він напружував надзвичайно очі і часом йому вбачалося, що з протилежного боку полем бігло двоє вовків навипередки, граючись і качаючись на снігу, як собаки. Враз повернув голову в бік і схопився за двохстволку, випустивши з рук гончак: за кільканадцять кроків він побачив вовка, що з собачим занесенням присів для природної потреби.

Собака плагнув через яр і побіг не на вовка, а в протилежний бік повз лісу. Покотило вирачив очі, як міг і... зайшовся вголос гучним сміхом: то чорніла брила, що випнулися на з'ораному полі.

Говаріші почули регіт начальника і собі засміялися та почали гріти ноги, тупаючи під кущами. Хтось запалив цигарку. Тоді усі почули, що собака десь далеченько загавкав. Гавкав він довго, вперто, закликаючи.

Всі, лаючи невідомо кого, повискакували зі своїх засідок, пішли шляхом на голос гончак, тупаючи ногами, хлопаючи рукавицями, без усякої обережності порушуючи нічну тишу.

\* \* \*

На дорозі щось зачорніло. З за лісу, в задимленому небі знявся місяць. Ясно стало видно: посеред дороги над чорною крапкою стояв гончак і закликав.

Коли підійшли ближче, то побачили, що на шляху лежить людина.

Покотило підбіг першим і відступив назад: лежав міліціонер Прядка з простреленою головою...

А собака, лизнувши замерзлу на Прядчинім обличчі кров, шмигнув у кущі.

Стояли всі і наче забули, чого вони тут. Кожен уже чекав вовків на двох ногах, що вистрибнуть на них із чорного намету лісу.

Але ліс мовчав.

Собака гавкав знову десь там, де вони сиділи в засідці.

Тоді всі купкою, натикаючись один на одного, пішли до лісу і побачили кільканадцять не вовчих, а чоловічих слідів, що поплуталися з кров'яними бризками.

Покотило скомандував:

— Товаришу Шершун,—до села!—Взяти підводу і забрати вбитого... Ти, ти й ти—показував на трьох мисливців—залишайтєся тут. Решта за мною.

І ліс заговорив. Люде йшли лаючи двоногу гадюку, чіпляючись за клочки голоду та дикої груші своїми кожухами, лисали на них чубчики вовни. Йшли ніби в атаку, голосно розмовляючи.

## ДО 1-х РОКОВИН СМЕРТИ Тов. НЕТТЕ



Відкриття пам'ятника тов. Нетте в Москві. На могилі промовляє тов. Раковський

Гончак гавкав закликаючи.

Коли вискочили на узлісся, то побачили, що вернулася на ту ж ярівчанську дорогу. Біля собаки стояв міліціонер Шершун, заспокоюючи його.

Собака побачив людей і побіг до села нюхаючи повітря, а за ним чорною купкою сунулися люде. Люде поспішали за собакою мовчки, зацікавлені, куди їх нарешті заведе розумний пес. Цигарки диміли вкупі з паром. Покотило радів, що його гончак виявляє й шукацький хист.

Проходили селом. Воно тихе й заспане. Тільки собаки вискакували на вулицю та гмаліся за гончаком, як за своїм найлютішим ворогом, збуджуючи даявкотіням сільський спокій.

Майже пройшли село.

І стали всі здивовані: гончак у Черногузовому дворі перед дверима став.

Покотило лагідно постукав у двері. Вийшла хазяйка і звичайним своїм тихим голосом запитала:

— Хто там?!

— Свій!—теж тихо й спокійно відповів Покотило.

— А одначе?—недовіряла хазяйка.

— Та я... Покотило...—нетерпляче обізвався.

Зашкрябав засув і, не впіла хазяйка стати в бік, як гончак шмигнув між ногами, плагнув на світло в хазяйську половину і став.

Біля хазяйки пройшло десяток людей, держучи на поготові ружницю.

В хаті було димно. За столом сиділо з восьмеро людей. На печі з замотаною ногою лежав Черногуз.

Піднялися чорні люде, піднявся стіл і попадали пляшки, розхлюпаючи по скатерті калюжі недопитої горілки.

Але собака гавкав, через двері просунулося десять чорних залізних тичок, що несуть смерть, і владний Покотилів голос звелів піднести руки.

## ВАСИЛЬ СТЕФАНИК

(До 25-літнього ювілею його роботи)

Стаття В. Василенка



Василь Стефаник

Остання фотографія на святі його ювілею у Львові

лі. Втома валила їх, вони душили за собою свої діти і ревіли з болю. Здіймалися і падали.

„Він читав ті лица і велику пісню болю на них.

„З їх губів зливав слова, з чолів вичитав мислі, а з серць виссав чувства. А як сонце родилося в крові і цілувало поміж довгі вії їх очі, то в його серці породилася пісня... („Дорога“).

І наведені рядки, і що-йно опублікована в уривках автобіографія, і вся дотеперішня творчість Стефаника яскраво підкреслюють, що Василь Стефаник може останній з могиканів тієї незначної кількості радикально-народницької, на свої часи—яскравої революційної інтелігенції, що долю свою звязувала з долею зубоженого затурканого галицького селянства, будучи сама переважно селянського походження. З піднесенням догори чолом, глибоко знаючи його життя й нужду, ішли вони служити пригнобленому селу—і цією широко відданою службою оздобила свою добу. Але часи йдуть—цей яскравий „рід“ у чистому вигляді вже перевівся. Класова боротьба, чим дужче наростаючи й загострюючись, поглинула його, розколовши, розсіявши ворожі елементи. Отже Василь Стефаник—останній з тих могиканів. З походження селинин, людина з вищою освітою та європейською культурою в кращім розумінні цього слова, в недавньому минулому депутат австрійського парламенту від радикальної партії—він зажив собі слави й популярності своєю літературною яскравою творчістю.

За 25 років дав він лишень півсотні коротеньких мініатюрних новел-оповідань, що вміщуються в однім і то не грубім томі. Але цей том в закінченим: дуже визначним кільцем у ланцюзі українського літературного, ідейно-художнього процесу.

Після Ів. Франка селянська Галичина на чільне місце української літератури висунула відому й славу покутську письменницьку „сім'ю“—В. Стефаника (нар. 1871 р.), Леся Мартовича (1851—1916 р.), та Марка Черемшину (Ів. Семанюк нар. 1874 р.): В. Стефаника в ній по правді звуть батьком.

І те, що В. Стефаник виявив у своїй творчості і виховав аж до останнього часу ідеологію радикального народництва за своєї доби революційного взагалі, в галицьких умовах особливо, цей момент близить В. Стефаника з нашою революційною сучасністю, хоч у житті ця радикально-народницька ідеологія й збанкрутувала, а її місце давно зайняла ідеологія класової боротьби пролетаріату.

Але це тільки один бік цієї маркантною літературної постати. Другий бік—це май-

стерство В. Стефаника. Ці обидва боки—єдине й нерозривне ідейно-художнє єство Стефаникової творчості—не можна навіть абстрагуючи розривати їх один від одного.

„Ішов...  
Аж людей спіткав.

„Вбиті по коліна в землю, вони в безтямній многості падали і здіймалися. Чорними долоньями отрушували піт з чола і великими руками ловилися зем-

люди. Він дійшов зеніту в галузі майстерности слова взагалі і майстерности оригінального імпресіоністичного письма, поєднуючи її з гостротою психологічно- побутового спостереження надгнобленим у капіталістичному розвитку селом. І ще: він схоронив у творчості кривну любов до того села.

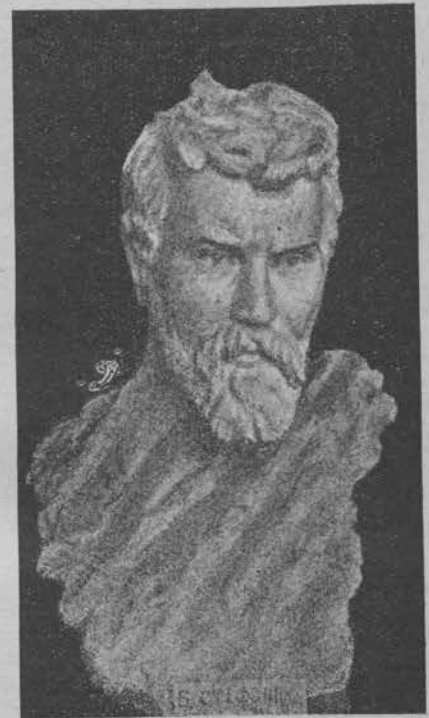
Бувши натхненним поетом галицької провінції—Покуття—стилізуючи злегка своє слово покутським провінціалізмом, беручи звідти теми для своїх писань—Стефаник не залишився

письменником провінції, а навпаки виніс свої твори на досить широкі й для українського письменника світ. Він дійшов зеніту в галузі майстерности слова взагалі і майстерности оригінального імпресіоністичного письма, поєднуючи її з гостротою психологічно- побутового спостереження надгнобленим у капіталістичному розвитку селом. І ще: він схоронив у творчості кривну любов до того села.

З погляду майстерности Стефаник був видатним учителем не тільки для своєї згадуваної вже „школи“, але й для багатьох інших видатних українських письменників, навіть таких, як М. Коцюбинський.

У Стефаника майже виключна селянська тематика.

Попередня народницька реалістично-натуралістична література дала багато картин селянського гіркого життя за капіталістичної доби. Письменники ці дали широке полотно, поклали основні риси й



В. Стефаник. Скульптура М. Паращука

Фотографії Л. Янушевича, Львів



Будинок, де живе В. Стефаник



фарби, але вони не мали засобів відтворити на цьому полотні глибоко й правдиво те, що звуть селянською психологією, „душею“—не могли змалювати психічних рефлексів, реакцію окремих селянських типів на ті чи інші події в селянському житті. А ці саме моменти, психологічні нюанси й відрухи тільки й довершували реалістично-натуралістичне, часто схематичне, полого з селянського життя. В. Стефаник взявся за цю роботу і блискуче її виконав. В цьому його відмінність від близьких його попередників, але в цьому ж і тісний з ними зв'язок.

Твори попередників, їхні традиції (особливо І. Франка), були за вихідний пункт у творчій роботі Стефаниковій. От чому за імпресіоністичною манерою лежить психологічно-реалістична суть в творах Стефаника: душевні рефлексії, відрухи, конфлікти й настрої у Стефаника адебільшого нерозривно ув'язано з їхніми причинами, соціальною основою. Через це не можна віднести Стефаника до письменників декадансу, підупаду.

Справді бо. Значна частина творів—це глибоке відтворення психічних рухів того селянина, що його умови трощать, руйнують, примушують, переживши руйнацію, йти з ними, а там поводити виплекують глибоку ненависть до багатих, примушують навіть на бога гримати, бунтувати. Цікаво, однак, що Стефаник умів доладу вибирати об'єкти для змальовання тих чи інших настроїв, але там, де йому доводилося брати селянина взагалі або селянина заможного, спостерігається більше невиразності, більше психологічних моментів, дуже слабо ув'язаних з соціальною своєю основою.

Дуже цікаві сторінки з останньої війни, як її сприймав галицький „мужик“. Тут чується вже виразніше і національний мотив.

І, нарешті, дуже характерні з новел—це ті, що в них Стефаник примусив заговорити селянську дитину. Перед очима Стефаника два покоління селян—ті, що перед ними одна перспектива—труна, і ті, що перед ними життя й боротьба. На останніх уся надія і села, і самого поета. Тому вони й говорять, як дорослі. Стефаника ідеалістична критика називала „талантом

жорстоким“, „співцем самотности туги і безмежного суму“, а творчість його „чорною прірвою“.

З другого боку його відривали від народницької ідеології, називали письменником з рафінованою душею й т. інш.

Всі ці модні словечка й епітети мають за собою хіба що поверховий та суб'єктивний розгляд його творчости. Перша група слів і епітетів—результат декадентської критики, закладеної у нас небіжчиком М. Євшаном. Аналіз творчости, ба навіть опис тематики Стефаника, відкидає думку про приналежність Стефаника до поетів декадансу, упадку. Адже ідейною основою творів його є кращі традиції Франка й Драгоманова, якась зворушлива любов його до селянських навіть „жорстоких“ характерів, зв'язок більшости психічних рефлексів з первопричиною—все виключає можливість навіть припущення про упадочний характер творчости Стефаника.

Далі, про народництво. Безперечно, Стефаник в основі народник. Народництво в своєму розвиткові переживало різні етапи і в останньому своєму етапі воно мало моменти заперечення тому, що було в початковій його етапі. Таким моментом є й відсутність ідеалізації села загалом, вживання не поверхової, а глибоко-наукової методи спостереження та відтворення життя села. А з другого боку деякий „учет“ класового розшарування його, хоч і не марксистський „учет“. Відношення Стефаника до міста, до машин і т. д. викриває народницьку основу його ідейно-художніх концепцій. Вся ідеологія останнього етапу народництва сприяла й тому, що Стефаник став яскравим і незрівняним поетом села тієї доби, що закінчує свій круг у Галичині.

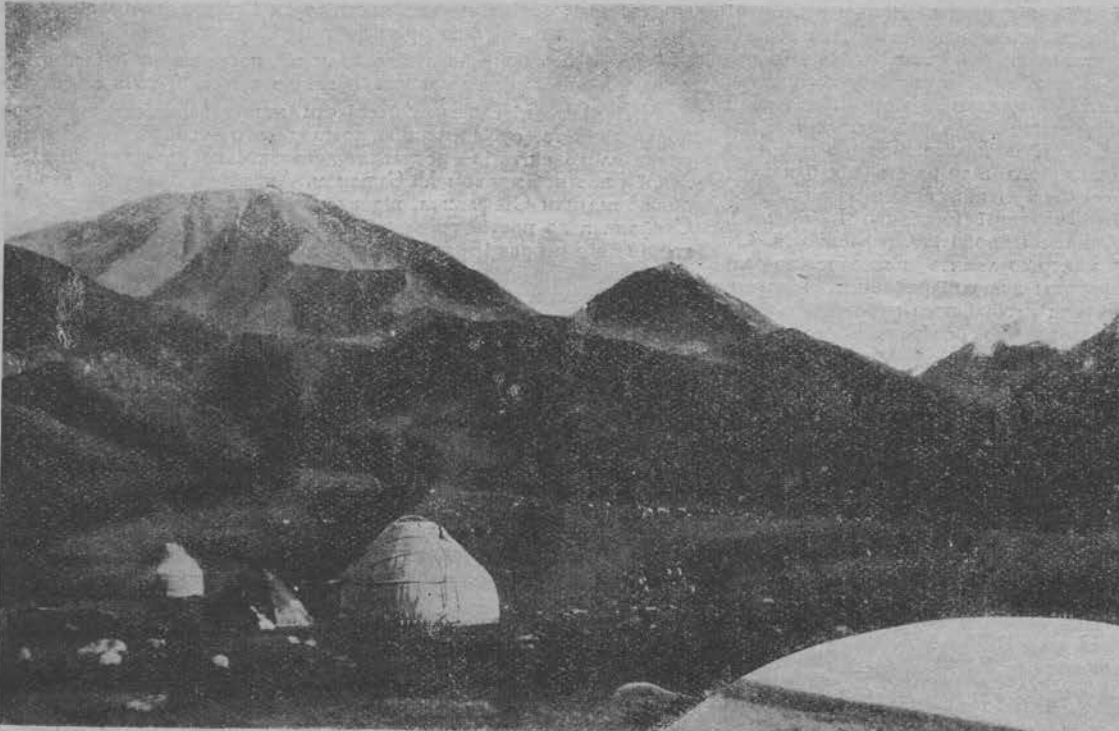
Ось чому твори Стефаника треба не тільки читати, а й вивчати.

Майстерство композиції, застосоване в них письменником, висока культура слова, будуть довго ще джерелом, звідки черпатимуть нові покоління письменників.

#### ДЕЛЕГАТИ УКРАЇНИ НА 3-Ю СЕСІЮ ЦВК СРСР



Ліворуч: т. т. Гаврилін (голова Харк. Окрвиконкому), Онищенко (Запоріжжя), Гаврилов (Дніпропетровське), Лісовик (Артемів), Любченко (Київ), Сиволап (Миколаїв)



Кравки у Казакстані

## НА ЧЕРВОНОМУ СХОДІ

Нарис Юр. Бала

Пріздиш безмежними просторами Казакстану, Узбекістану, Туркменістану. Стеляться ці несходимі простори, прорізані могутніми алайськими горами.

На верхівлях ловить хмари білий, вічний сніг.

В цих горах, в отій безмежності земній — величезні, незліченні багатства наших східних республік. Лежать незрошені мільони десятин плодючої землі і чекають доки почнуть там сіяти бавовну.

Багатства земляного нутра — нафта, срібні, мідні руди, вугілля і навіть радій — все це чекає справжньої розробки і використання пролетарською державою.



Мандрують на нові пасовиська



Мітинг в аулі

Але наш схід іще бідний і малонаселений.

Хоча й зараз що року завойовують нові простори плодючої землі.

Врожаї бавовни збільшуються, виростають нові величезні меліоративні спорудження, прорізають жовий лісовий ґрунт нові канали для зрошення цих земель.

Бо ж звідси, головним чином з нашого сходу, ми маємо бавовну для всього Радянського Союзу.

Радянська влада всіма силами допомагає завойовувати нові сотні десятин землі для обробітки її під бавовну.

За останні кілька років тисячі десятин землі було зрошено. А трактор, що був ще недавно якимось чудом для тубільців — тепер є майже в кожній кшпакові (селі).

На кожен повіт середнім чином можна нарахувати до півтора, два десятка тракторів.

Недавно закінчене землевпорядкування дало змогу розвиватися господарствам бідніших деккан (селян).

Було відібрано зайвини землі у баїв — багатіїв, місцевих великоглатаїв, що ще й до цього часу експлуатували бідняків.

Бо ж лише в 1923 році фактично утвердилася радянська влада на сході.

А до того банди басмачів, постійні фронти тримали цей край у трівозі.

Ще й зараз можна побачити зруйновані до щету басмачами, покинуті мешканцями і невідбудовані цілі величкі села.

Киргизи-кочовники, що випасають отари рогатої худоби та коней по безмежних степах, тільки в останній час почали поволеньки переходити до осілого життя. Місцева влада всебічно допомагає їм у цьому. Надієся землею, допомагає налагодити нове господарство.

Киргизи так само сіють бавовну. Хоч обробка бавовни — дуже важка робота. Доводиться майже ціле літо зрошувати поле, кілька разів сапати, обгортати і збирати бавовну всю не зразу, а частинами, як вона поспіває. Все це робиться під пекучим східним сонцем, до вогнем пече ціле літо.

Одна з найважливіших робіт, що тут проводить радянська влада, це боротьба за новий побут, за розкрячення жінки.

В киргизів жінка — це ніщо. Її навіть не вважають за людину, а за рабину, за товар, що його можна купити за відповідний калім. Яків більшості мусульманських народів — побутовий закон (у киргизів адат) зовсім не охороняє жінку. Чоловік має право її вигнати у всякий час, продати і промінати. Коли чоловік вмирає — жінка переходить до його старшого брата.

Хочу навести пару прикладів з киргизького побуту. Киргизи досить гостинні люди і коли в них є гість, частують його, багаті ріжуть барана. Все це готує жінка. Але вона не має права взяти участь у частуванні гостя, не має права перейти порога юрти.

Коли гості й хазяїн їдять, вона сидить на порозі і чоловік через плече кидає їй обгризені маслячки — жінка ловить їх і гризе.

До чого була безправна киргизька жінка — можна бачити з такого пункта закону адата. Коли хтось на суді старшин виставляє в якійсь справі свідком жінку, то треба виставляти не одну, а дві жінки. Бо закон вважає одну киргизьку жінку з половиною справжньої людини. Може хто подумав, що це вигадка — але це дійсний факт.

І ось тут, у боротьбі за нові права, за рівноправність жінки провадить радянська влада



Бавовнина поспіла

на сході величезну роботу.

Боротьбу з многоженством, з купівлею жінок, з одруженням з неповнолітньою дівчиною (часто восьми і дев'яти-літніми) провадить жінвідділ на сході.

Робота жінвідділу на сході — це робота, що ми її собі тут і не уявляємо.

Аули, юрти розкидано по безмежних степах. Приїждить організаторка а вже ця група кудись переїхала за сотню верстов. Темні киргизи-чоловіки



Відкриття першої жіночої школи в місті Фрунзе. Ліворуч: Жінка — голова волосної ради в киргизькому аулі



вважають робітників жінвідділу за своїх ворогів. І я сам бачив робітниць, організаторш жінвідділу, що їдуть в аули й кішлаки з револьверами під рукою.

Правда, тепер уже вони завоювали собі авторитета, особливо серед жінок.

Часто за сто, півтора ста верстов їдуть жінки в жінвідділ, щоб найти захист від знущань. Але тепер уже цю боротьбу проводити легше, бо є багато робітниць-киргизок із тубільних мешканців.

Зараз відкрито багато шкіл. Навіть є педагогічний інститут з викладанням дисциплін місцевою мовою. Всі ці студенти і школярі несуть світло нової культури в свої аули і провадять боротьбу з одвічною темрявою.

Ці люди, кого царський уряд експлуатував і не давав їм можливості розвиватися, склали надзвичайні, героїчні усні пісні про Леніна, що переходять з аула в аулі співаються у всіх закутках цього великого простору.

# ПО ДАЛЕКИХ ЗАКУТКАХ

Гуморески В. Маньківського

## Що може бюджет наробити

В Новій Ушиці сталася надзвичайна пригода: райвиконком з живої людини зробив коня... Не думайте, що це зробили якісь чари, або наука. Бо чарів райвиконком, як радянська організація, не визнає, а що до науки... ну, яка ж може бути наука в Новій Ушиці?.. Хто ж утворив це чудо? Та районний бюджет.

Є в Новій Ушиці комсомольська організація, та й по селах є комсомольці. Треба їм організатора, але з чого ж він буде



Овес на нього йде в подвійному розмірі

жити? Коштів райвиконком не має і взяти того організатора на утримання не може. Утворилося зачароване коло: комсомольці є, організатора треба, та нема коштів на його утримання. Але ж комсомольці є? Організатор потрібний? Так нема ж коштів!... Ну, до речі: коштів немає, а комсомольці є? От морока!..

Там, де звичайна людина запугується вкрай, люде з державним розумом завжди знайдуть вихід. Знайшов його й Ново-Ушицький райвиконком. Видає райвиконком такого наказу:

„Райорганізатор комсомолу зараховується в штати райвиконкомівської стайні на посаду коня, без виконання конячих обов'язків, з утриманням, що порівнює двом порціям вівса“.

Бачили? Оце ж і є державний підхід до справи. В теорії цей наказ виглядає добре, але що може бути на практиці?

Уявіть собі якусь ревізію. В списках живого реманенту стало на одного коня більше, а де ж він?

Овес на нього йде в подвійному розмірі, добряча певно конячка, цікаво б на неї поглянути.

— Біжи, — каже голова райвику до конюха, — біжи за тим організатором, накинь на нього оброть і веди мерщій сюди. Скажи, що ревізія. Нехай з півгодини побуде конем. Та щоб не був норостим і коли спитають його, чи їсть він той овес, що на нього виписується, щоб казав — „їм“. Бо як не скаже, то на січку переведемо...

Добре, коли організатор (а по штатах РВК — кінь), буде на той час у Новій Ушиці, а ну ж як він по району мотався...

Сказати, що цим конем десь поїхали, так бричка ж на місці. А може то й не бричка зовсім, а жінорганізаторка бричкою записана.

Заходите ви до Ново-Ушицької хати-читальні. Бачите, хлопцедь за столом сидить, газету читає, обличчя в нього розумне, — зовсім на людину скидається. А спитайте його:

— Ви завідабель?

Він озирнеться, чи ніхто не чує, і потихенько скаже:

— Формально, по штату райвиконкома... бичок, а на ділі виконую обов'язки завідателя хати-читальні.

А тепер уявіть собі, що змінився склад райвиконкому. Новий голова покличе конюха й скаже:

— Осідлайте, мені, товаришу, „Моторного“. Та для чого ви йому подвійну порцію вівса даєте? Хіба він орловський рисак, чи арабський скакун?

І тут виявиться, що скакун „арабський“ і під головою РВК ходити не хоче. Це, — каже кінь, образа АКСМУ, щоб мене сідали і на мені верхом їздили.

На увагу співробітникам окрестатбюра: коли побачите в статичних відомостях — кінь, не вірте: це може бути якийсь інструктор. Районний бюджет — велика річ!

## Історія кінської картки № 768

Не нам думати про те, як зробити мишей письмєнными, коли у нас є ще стільки неписьмєнних людей, але школа все ж таки, що миші зовсім не розбираються, які документи можна гризти, а яких не можна.

В канцелярії уповноваженого села Березни миші з'їли картку на коня № 748.

Кінь, як відомо, може бути без хвоста, і сліпий на одне око, проте кожний знатиме, що це кінь, а не дишло, була б тільки на нього картка. А вже коли у вас кінь без картки, то ніхто вам не повірить, що це кінь, скільки б ви ні доводили. Хіба конокради повірять, бо їм однаково, що з картокю вкрати коня, що без картки. Справа, зрештою, не в мишах і не в конях, а в тому — скільки за тією картокю треба походити.

Тільки-но миші догризли останній шматочок кінської картки, як у районі оголошено перереєстрацію коней. З'являється туди й чоловік з конем, але без картки.

— Це кінь? — питають його за військовим столом. — А звідки ж ми знаємо, що це кінь? Давайте картку.

— Картку, вибачайте, миші з'їли...

— Миші? Це нас не торкається. Давайте протокол сільради і посвідчення в тім, що вони дійсно з'їли...

Посилають чоловіка до райвиконкому. Голова його вислухав і послав до секретаря, секретар вислухав і послав до начальника міліції. Начальник міліції спочатку був трохи цією справою зацікавився:

— А ви не помітили, які то були миші і де їх можна тепер знайти? А, в тім, це неважно... Напишіть заяву.

Селянин сів на свого коня (хоч без картки це вже був не кінь, а просто якась тварина гнідої масти на чотирьох ногах) і поїхав до дому — писати заяву.

На другий день подає заяву до міліції. Про що саме була ця заява — не знаю, бо я вже збився і перестав розуміти ходу подій. Та очевидно, і в міліції не знали, що з цією заявою робити, бо послали чоловіка знову до голови райвиконкому. Голова пише до нач. міліції: „Составить протокол дознания“. Дядько приходить у міліцію вже як старий знайомий, але там його не визнають і питають у чім справа...

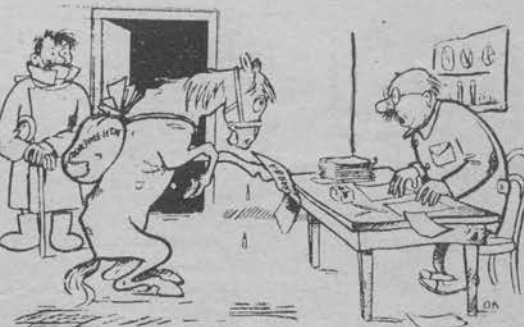
Селянин мусить оповідати всю історію з самого початку: в канцелярії уповноваженого с. Березни була картка на його коня, а миші ту картку з'їли, а за військовим столом сказали, а голова райвику написав.

— А, так би ви й казали! Тепер усе вже

ясно, — йдуть до завідателя військовим столом.

За військовим столом селянин скаржився.

— Мені своїх ніг не шкода — коня жалко. Зовсім гнідий змарнів, не їсть, не п'є, тільки журиться. Без картки, самі знаєте, як є його життя! А документи



— Картку, вибачайте, миші з'їли

в цій справі — ось вони. І дядько виклав на стіл цілу копію паперів, — протоколів, „дознаній“ посвідчень, резолюцій, заяв.

— Нам цього не треба, — сказали за військовим столом. — нам дайте квитанцію од газети, розумієте?

— Нічого не розумію!..

— Зробіть оголошення в газеті, що пропала картка і дайте квитанцію. Понятно? — Пішов дядько на пошту, заплатив карбованця ще й дев'ять копійок. Знов прийшов до військового столу і на цей раз йому сказали:

— Приходьте через два тижні.

Через тих мишей стільки клопоту! Кажете, не клопіт, а канцелярська тяганина? А ви думаете „лицем до села“ стояти легко?



Сатира на попа



„Ширмачить“ (витягає з кишені гроші)



Міліціонер веде до реформаторіума

## ЇХНЯ ТВОРЧІСТЬ

Стаття М. Павленка

Ось уже довгий час вони—тема для щоденних розмов, для преси. Вони викликають велику увагу з боку уряду й суспільства. Їх бояться, їх женуть, їх часом уважають за „безповоротно загиблій елемент“. „З них нічого вже не буде“—каже байдужий обиватель.

Але чи так же це?

Чи приглядаючись до цих нещасних „безпритульних“, „неповнолітних правопорушників“ по дитбудинках, реформаторіумах і т. д. не спотерігали ви серед них незвичайно здібних і талановитих дітей і підлітків? Хто хоч трохи працював серед цих нещасних дітей, той добре знає, що вони тільки долею та умовами часу змушені були вести таке життя.

Тут ми наводимо приклад, як можуть ці неповнолітні злочинці виявляти себе в такій складній гадузі життя, як мистецтво. Здається, що мистецтво таке дадеке мусить бути від цих знедолених істот. У київському реформаторіумі було отворено невеличку майстерню образотворчого мистецтва для „в'язнів“ підлітків. Інструктор

цієї майстерні, молодий талановитий художник Олександр Рубан, підійшов до справи викладання мистецтва не старою традиційною метою, а цілком по-новому і наслідки мав надзвичайно гарні. В основу роботи О. Рубан поклав принцип масовий, виробничий. Він не з того почав, щоб дати своїм учням олівці та фарби та змусити їх малювати. О. Рубан підійшов з іншого боку. Він розповів учням про те, як робляться всі малюнки, що їх бачили всюди ці підлітки, як малюнки друкуються т. д. На простих дерев'яних шматках дошки навчитель показав, як вирізується найпримітивнішим способом кліше і як воно відбивається на папері. Як треба спершу зробити малюнок і т. д. З надзвичайним захопленням і увагою ці молоді „злочинці“ взялися до праці. Ні матеріальна скрута майстерні, ні брак струменту не зупиняли їх. Треба вміти володіти різбярським ножем, треба додержуватися відповідної композиції малюнку—з усім справилися ці підлітки. На шматках вільхової дошки робили вони кліше старими способами українського стародруку, і сам керівник майстерні, талановитий майстер гравюри, дивувався збідностям своїх учнів. Ось він радить їх намалювати, потім вирізати кліше, а потім навіть зробити відбитки на папері з картин свого недавнього минулого життя, і наведені тут малюнки зроблено з малюнків цієї серії, виконаних найбільш „безнадійними“ підлітками. Ними ж вирізані й кліше. Тут він і „кимає на дощю“ і „ширмачить“ по місту, тут його веде „мільтон“ до реформаторіума, ось і сам реформаторіум із школою, клубом, майстернями. Але думка цих юнаків сягає далі.



В школі

Вони малюють картини свого життя і в майбутнім. Там, за мурами цього реформаторіума, підліток бачить себе вже молодим робітником на заводі, далі він червоноармієць. Мріє цей „зіпсутий“ підліток бачити себе й робфаківцем і хоче бути навіть таким „умним“, як той промовець, що його бачив і чув безпритульний під час маніфестації в місті, дуже художньо й цікаво виконують і окремі плакати на примітивні завдання.

Що було б з юнака, що з такою любов'ю працював над вирізуванням цього кліше, коли б була змога хоч би в тому київському реформаторіумі працювати в друкарській майстерні? (бо, її розуміється, там немає).

Цінна, жива й цікава метода викладання О. Рубана в київському реформаторіумі, скільки нам відомо,—єдина спроба на Україні, і можна думати, що вона не лишиться винятком, а послужить прикладом для інших подібних установ.

Не сухої, нудної старої методи науки малювання треба вживати, працюючи серед цієї надмірно живої частини дітей. Ця ж невеличка низка малюнків „неповнолітних правопорушників“ ще зайвий раз доведе нашому суспільству, які можливості приховують у собі ці бродячі брудні маленькі люде.



Червоноармієць



„Кимаю на дощю“ (сплю підчас дощу)



Після операції

## СТАБІЛІЗАЦІЯ МОЛОДОСТІ

Подану нижче статтю перекладуємо з лютневої книжки Scherif's Magazin. Зрозуміла річ, що і до змісту статті і до взятих з неї фотографій треба поставитися з обережністю: наука — велика річ, але ніколи не знавш, скільки правди і скільки реклами та шарлатанства міститься в тій чи іншій статті з буржуазного журналу.

Знаменитий американський письменник Прентіс Мюльфорд у своїм оригінальному творі „Ганьба смерті“ заявляє, що смерть — то річ залежна від особистої волі і що тому її можна уникнути. Це у нього — весело й талановито висловлена думка, але тільки ж бо гола думка, бо ганьбі смерті — в згоді з усім дотеперішнім науковим досвідом — ще ніяк не запобігти; адже й сам Мюльфорд не зміг їй і щиглика дати. Інакше, однак, стоїть справа з ганьбою старости.

Томас Карлайль сподівається нині на великі відкриття в цій справі, і, як воно й справді здається, з 1926 р. дійсно народжується переконання, що старість — то ганьба і що науковими заходами можна її затримати.

Як собі хочете, а не можна оминути того, що як раз за останні роки по всіх країнах переведено було спроби продовження людської молодости і що вони, здається, дуже часто мали успіх.

І чи не справджується нині споконвічна масова мрія — не старіти, виглядати молодим, молодим бути?

В той час, як Штайнах відмолоджує віденців, а Воронов парижан, в Берліні теж працюють піонери цієї нової галузки медичного досліду. Один з цих лікарів — „відмолодителів“ передав нам фотографічні документи своєї роботи; вони принаймні на око здатні спантеличити можливість знову стати молодим.

Цей лікар не вживає ні малп'ячих залоз, як Воронов, ні оперативної методи, як Штайнах: він просто видушує сік полових залоз зі своєї, як він каже, „живої аптеки“, що складається з морських свинок та крулів, і впорскує його в підколінну ямку. C'est tout.

Читачам цікаво буде почути просто від пацієнта, як відбувається процес цього способу відмолоджування. Даємо отже, слово одному такому що-йно відмолоджену пацієнтові:

„Сиджу в дожидальні лікаря. Окрім мене ще п'ятеро чоловіка, всі приблизно так віку між 40—50. Моя черга — не перша, але тут, здається, однаково як у дантиста. Кожний люб'язно віддає свою чергу іншому. Відмолодитися можна й на п'ять хвилин пізніше...“

Внутрішньо огинаючись і опинаючись у прикрім ваганню, йду я слідом за кікарем в „операційну залю“, де він оперує, як він каже, „без ножа“. „З технічного боку — це ніяка операція“.

„Тільки не турбуйтеся, ніякого болю ви не почувте“.

Грунтовно оглянувши мене, він позамперед показує мені свою „живу аптеку“, що міститься в горішньому поверсі над лабораторією. „Аптека“ — це морські свинки, крулі та зайчата, виходовувані тут на те, щоб у потрібний момент віддавати свій свіжий зародковий сік до послуг науці відмолоджування.

Показуючи бадьорі звірчата, він одночасно роз'яснює мені підготовчі заходи, потрібні для відмолодження за його методою.

Ще теплі, ледве вийняті зі звірчати, полові залози стерильно січуться і зашиваються в кілька



До операції

шарів міцного асептичного шовкового газу. За допомогою спеціально збудованого преса свіжий сік через керамічний фільтер видушується з цієї зашитої залози в теплу асептичну ступку, де його колотять і ростирають.

І от порцію цього свіжого життєтворчого соку мають ввести в організм мені самому.

Через кілька хвилин я вже роздягнений і лежу на животі. Переді мною якийсь апарат, що я мушу держати перед ротом; його призначення — підтримувати важке дихання під час ін'єкції.



До операції

На стіні висить подвійний шкляний шприц, куди лікар що-йно перелив сік. Гумова рурочка сполучав його з платиновою голкою для ін'єкції. Мушу признатися, що в цю хвилину мені став трохи моторошно!

„Ви справді не вчините мені болю?“ питаю я, забуваючи свою чоловічу мужність; адже ми на самоті, бо сестри-асистентки я не соромлюся.

„Коли ж ви колотимете, пане докторе?“

„Коли? Так я ж уже вколов!“

„Що-о-о?“

„Так, можете вільно вставити“.

Я хутко злізаю з операційного столу. Я нічого не чув. І зараз нічого не чую. Навпаки, я почуваю себе надивовижно свіжим: хіба вже...?

Самовмовлення же ж бо тепер грає свою роль в цій справі. Але я нічого вмовляти собі не хочу.

„Коли починається вплив ін'єкції, пане докторе?“

„Це мені повинні сказати самі пацієнти. Я не пророчу. Ви самі побачите“.

\* \* \*

Так відбувається відмолодження за останньою берлінською методою—без операції. Один шприц—і справу залагоджено. Подколи бувають потрібні й де-кілька ін'єкцій.

Та це ж не біда! Чого тільки не дасть зробити з собою людина, коли їй усміхається друга молодість, коли вона, як той Фауст, має спроможність оновити собі і тіло і дух!

Сума здобутого досвіду і число відмолоджених пацієнтів іще не такі великі, щоб можна було зробити остаточний висновок про успішність цієї методи.

Проте здається, що справжній шлях знайдено. І можливо, що вже завтра проблему буде розв'язано.

Ту проблему, що ще ніколи, здається, не була такою пекучою, як сьогодні, коли в усіх країнах світу боротьба за існування вима-



До операції

гає надмірної витрати нервів і коли всі виснажені нею жагуче прагнуть справжнього і безпечного рятівничого засобу проти завчасної старости.

В наш час надзвичайно динамічного, напруженого життя—людина витрачає надто багато мозкової, нервової енергії. Більше ніж в будь-які інші часи. Боротьба за існування зараз особливо напружена, а великі міста, з їхнім рухом, хмародряпами мільонами меш-

канців і задухою виснажують і скорочують життя людини. Говорити тепер про те, що він людини сто років—не доводиться.



Після операції

Бо коли сучасна людина доживе до сотні років—то це вже в феноменальне явище в нашому житті.

Але й це трапляється здебільшого не в великих, багато залюднених центрах з гарячковим темпом життя, не по закуренних заводами міських окраїнах, а десь по глухих сільських закутках, куди не встигла ще добратися машина і зв'язана з нею інтенсифікація життя.

Ось чому саме тепер проблема відмолодження набірає особливого значіння.

І недалеко той час, коли врятування від старости—буде звичайним буденним явищем у нашому житті.



Після операції

Черговий № 10 журналу „Всесвіт“ виходить у збільшеному розмірі—на **20 сторінок**. Крім звичайного матеріала буде вміщено велику картину на кілька фарб худ. Козіка „Там де буде Дніпрельстан,—Поріг Ненашитець“.

В № 10 прочитаєте такі ілюстровані нариси:

**Нове джерело енергії** (винахід французьких інженерів Жоржа Кльода та Поля Бушера).

**Ракетою на місяць** (Перспективи людської фантазії про подорож на місяць).

**Століття з дня смерти байкаря Л. Глібова.**

**Радіо-виставка в Харкові.**

Художня виставка в Харкові—„Художник сьогодні“ та багато інших нарисів і окремих ілюстрацій.



заворушилися люде — виринули в мороку два човни. Один поперед одного намагаються втікачі зайняти собі місце і раптом — постріл. Таки натрапив на них прикордонник і тепер пострілом давав тривогу. Почули тривогу прикордонники. Налетіли на втікачів, женуть геть од води нагами, ловлять і зв'явують.

\* Друг Остапа Іван, що встиг сісти в човен, гукає на них не помічаючи, що човни давно відірвалися од берега. День. Над комишами сонце. Під горбком сплять Остап і Соломія, що втікли від прикордонників.

Сонце розбудило втікачів і вони попрямували просто до вітряка, що стовбичив на горі, незграбно розмахуючи крилами. А другої ночі Остап з Соломією були по той бік Дунаю. — Допоміг дід-мирошник втікачам безталанним.

Та їм не щастило. Добре стріляють прикордонники і куля влучила Остапові в груди.

Остап майже непритомний лежав в комишах. А Соломія продиралася плавнями, сподіваючись вибратися в них і натрапити на якусь оселю. Та плавні міцно тримають свою жертву. Заблудилася Соломія. Губляться вигуки її між тонкими стеблинами.

Аж ось ледве помітний струмок диму. Просто на нього кинулась Соломія. Та швидко зрозуміла свою помилку — обрїй кублився димом і подум'ям: горіли плавні. Повз Соломією мчали, нічого не помічаючи плавневі звірі. З ними разом кинулись тикати й Соломія.

Край битого шляху, між купкою верб та очеретів заховався циганський виселок. У циган знайшли собі притулок утікачі. Цигани ж і допомогли Соломії відшукати в комишах Остапа.

Поволі видужував Остап. Скося позирали цигани на подружжя, що не мало чим платити за пристановище й Соломія пішла в найми до болгарина в сусіднє село. І працюючи думала лише про Остапа, а весь заробіток її зникав у глибокій циганській кишені.

## НАВЗДОГІН — — ЗА ДОЛЕЮ

З РІЖНИХ кінців України тікали кріпаки за Дунай. Втік і Остап з Соломією від свого пана, що хотів оддати в москалі непокірного Остапа. Тепер чекали перевозу разом з іншими втікачами, щоб переїхати на той бік Дунаю.

Прийшов старий дід — перевізник, вивів їх в яруги в камиші і знову зник. Спадохнули вогники зелені по той бік річки. — Аж ось



Вгорі — Соломія — покоївка пані — **М. Х. Таут-Корсо**.

В овалі — Іван (акт. **Капка**) гаряче просить румуна (акт. **Барбе**).

Внизу — молода циганка скидав чоботи з цигана



Дивно жили цигани. Часто вдосвіта приводили чужих невідомих людей. З'являлась на столі закуска й горілка. Починалась гулянка. Гамір заважав хворому Остапові, виснажували неспокійні безсонні ночі. І Соломія випросила в свого хазяїна дозвіл на те, щоб привести свого чоловіка.

На базарі, купуючи теплу одіж Остапові, вона здибала Івана і вони разом пішли до циганського виселку. Та там нікого не застали, лише коза жалібно мекала, блукаючи на циганському подвір'ї. Даремно гукала Соломія на Остапа. Даремно обшукала всі якутки, оббігала всі хати — вночі забрали Остапа турецькі жовніри разом з циганами — конокрадами.

Соломія та Іван підкупити хотіли непохитного турка, що вів Остапову справу. Заявив турок, що відішлють Остапа назад.

Довідалась Соломія з Іваном, коли переправляються Остапа на той бік і вирішили одбити його в турків.

Два човни розрізували воду, поспішаючи на той бік. В одному Остап і жовніри, в другому Соломія та Іван. Ближче й ближче човни від одного. Піснею повідомила Соломія Остапа про визволення. Заслухалися жовніри. Черкнулись човни. Гойдаються. З лайкою нахилилися турки, щоб одпихнути Іванового човна й у цей мент весло Іванове що сили б'є жовніра по голові.

Зав'язалась боротьба. Нерівні були сили. Крикнув Іван, впав у воду. Врталити Соломія рівновагу й теж опинилась у річці. Постріл жовніра припинив рос-



Молода циганка — М. Поліщук

В овалі — румунська родина

Нижче — пані сердито говорить до покоївки



плачливий Соломіїн зойк. А Остап бився на дні човна міцно звязаний мотузками.

Такий зміст фільму останнього Вуфківського випуску за сценарієм К. Полонника. Ставив цього фільма відомий режисер Марко Терещенко. Художник-архітектор Кричевський. В цій картині брали участь кращі артистичні сили.



Т  
Е  
А  
Т  
Р

Б  
Е  
Р  
Е  
З  
І  
Л  
Ь

# „ПРОЛОГ“

ПОСТАНОВКА  
ЛЕСЯ КУРБАСА



ПОСТАНОВКОЮ „Пролога“ театр „Березіль“ мав на меті в окремих епізодах дати найяскравіші моменти, що характеризували дух епохи.

Революційний рух 1905 р.—це провісник Великої революції. Така думка авторів-постановщиків.

Епізоди подано гостро, барвисто і сильно. Вся царська згряя стала перед глядачем у всьому своєму непривабливому вигляді, але без зайвого заострення, правдиво, історично витримано.

Але „Пролог“ дав не тільки лицарів реакції. Перед глядачем проходить ціла серія борців за волю—Каляев, Дора Бриліант, Мойсеєнко та інші.

Березильці поставили „Пролог“ соковито. Більшість епізодів надовго лишається в пам'яті, а окремі типи живуть в уяві і не забуваються.

Треба відмітити з артистів особливо О. Гіряка

—Микола II,  
Долініна—  
Каляев, Кру-  
шельницько-  
го—Победо-  
носцев та  
інш. Ставив  
п'єсу народ-  
ний артист  
Республіки  
Леся Курбас.

Вгорі ліворуч—народний артист Республіки Леся Курбас. Праворуч—художник В. ШкляТві. Внизу нарада у царя. Біля герба О. Гіряк—Микола II, ліворуч від нього Крушельницький—Победоносцев, Посередині під східцями Долінін—Каляев.

Н. К. О.

## Держдрамтеатр „БЕРЕЗІЛЬ“

Субота 26 лютого

„СЕДІ“ (Злива) п'єса на 4 дії та 6 картин Могема та Колтона. Режисер Валерій Інкіжінов. Оформлення сцени та костюмів Вадим Меллер

Неділя 27 лютого

„САВА ЧАЛИЙ“ трагедія на 4 дії Карпенка-Карого. Режисер Ф. Лопатинський. Оформлення сцени художника М. Сіماشкевича. Костюми В. Шкляйва

Серія „3“

Вівторок 1 березня

„ПРОЛОГ“ вистава на 3 дії Л. Курбаса та С. Бондарчука. Ставить головний режисер Нар. арт. Республіки Л. Курбас. Художник В. Шкляйв

Середа 2 березня

„САВА ЧАЛИЙ“ трагедія на 4 дії Карпенка-Карого. Режисер Ф. Лопатинський. Оформлення сцени художника М. Сіماشкевича. Костюми В. Шкляйва

П'ятниця 4 березня

„ЗА ДВОМА ЗАЙЦЯМИ“ комедія-сатира на 4 дії В. Ярошенка. Сценарій В. Василька та Х. Шмаїна. Режисер В. Василько. Художник В. Шкляйв

Останній раз в сезоні

Субота 5 березня

„ШПАНА“ (Menagerie) огляд-ексцентріада в 10 показах. Режисер Я. Бортник. Художники М. Сіماشкевич та В. Шкляйв

Неділя 6 березня

„СЕДІ“ (Злива) п'єса на 4 дії та 6 картин Могема та Колтона. Режисер Валерій Інкіжінов. Оформлення сцени та костюмів Вадим Меллер

Початок рівно о 8 год. веч.

Квитки на всі об'явлені вистави продаються в касах театру щоденно від 11—2 та від 5—8 г. веч.

А Н О Н С: прем'єри 9-го березня „КОРОЛЬ БАВИТЬСЯ“  
11-го березня „ГАЙДАМАКИ“

СТОЛОВАЯ  
ПРИ ГОСТИНИЦЕ

# „АСТОРІЯ“

**ЗАВТРАКИ,** ПЕРВОКЛАСНАЯ КУХНЯ ПОД НАБЛЮДЕНИЕМ ОПЫТНЫХ КУЛИНАРОВ

**ОБЕДИ,** Изготовление исключительно НА СЛИВОЧНОМ МАСЛЕ из свежих продуктов.

**УЖИНЫ.** БОЛЬШОЙ АССОРТИМЕНТ НАПИТКОВ РУССКИХ И ЗАГРАНИЧНЫХ ФИРМ.

Во время обеда и ужина  
играет духовой оркестр.

**ПО ВОСКРЕСЕНЬЯМ ОТКРЫТО.**

Администрация.

# ОПТИК Б. ГРИНБЕРГ

Харьков, ул. Свердлова, № 3

ИЗГОТОВЛЕНИЕ **ОЧКОВ-ПЕНСНЭ**

:: :: ШЛИФОВКА ОПТИЧЕСКИХ СТЕКОЛ ПО РЕЦЕПТАМ ВРАЧЕЙ :: ::

В  
У  
Ф  
К  
У

ВСЕУКРАЇНСЬКЕ  
ФОТО-КІНО-УПРАВЛІННЯ

В  
У  
Ф  
К  
У

:: Найближчий випуск ::  
Одеської кіно-фабрики

# НАВЗДОГІН ЗА ДОЛЕЮ

Великий художній фільм з життя  
:: прикордонного кріпацтва ::

Сценарій К. ПОЛОННИКА  
Режисер МАРКО ТЕРЕЩЕНКО

Художник-архітектор  
КРИЧЕВСЬКИЙ

::: Оператор РИЛЛО :::